

TÁRGYMUTATÓ

- achondroplasia 201
 adaptáció 40–43
 adaptacionista 55
 agresszió (*lásd még* vetélkedés) 109–115
 dominancia 111, 278, 337
 emberi család 109
 gyerek forrásmegtartó képessége 114
 játékos 273
 kockázatelemzés 111–116
 konfliktus 111
 ok nélküli 35
 tanult 111
 támadás 273
 temperamentum, személyiségvonás
 344, 348–353
 territoriális 111, 143, 278
 zsákmányszerzési 273
 akadálykerülés-teszt 73
 akcióközpontú kódolás 85
 akciógeneráló rendszer 58
 akciósémák 28
 aktiváció (pozitív/negatív) 344
 aktivitás 340–341, 346, 349
 akusztikus kommunikáció 291–298
 emberi hangjelek szerepe 296–298
 ugatás szerepe 291–296
 alacsony szintű viselkedésmo­dell 51
 állatkereskedés 99, 337
 allelomimetikus viselkedés 308
 allocentrikus orientáció 244
 alsó állkapocs 43, 157
 alulról felfelé jellegű megközelítés 48–51,
 56, 62–63
 Alx-4 gén 198
 analógiára alapuló érvelés 45–46
 anekdoták felhasználása 66
 antropogén környezet 93–120
 harapós kutyák 108–116
 kutya a családban 102
 kutya szociális szerepkörei 106
 kutya a társadalomban 96–101
 menhelyi kutyák 116–119
 munkakutyák 105
 nyilvános kutya–ember interakció 101
 antitézis-elv 280
 antropomorfizmus 44–45
 apró részecskék elve 281
 aranysakál (*Canis aureus*) 127–128, 166
 asszociációs tanulás 344
 asszociációs tréning 61
 asszociánizmus 51
 áthelyezé­ses teszt 253–254
 audiogram 232
 babavonások 209
 barátság kutya és ember között 263
 bátorság 346–357
 befogadás a falkába 143
 belátás 27
 beltenyésztés 367
 bevésődés 326, 328, 331
 bébimorfizmus 46
 Bergman-szabály 135–136
 békítő magatartás 147, 149
 bioinformatika 370
 birkózás 271, 299
 birtoklási zóna 149
 bizalom 110
 biztonságos bázis 266, 335
 büntudatos viselkedés 311, 313

- Corti-féle szerv 232
 cukorhaj-azonosítás 237
- család mint farkasfalka modellje 146–147
 csalogatás 61–62
 csapsejtek 227, 230
 cserkészés 277
 csontelvételek-teszt 356
 csoportdinamika 128
 csoportban élés 128
 csoportos vadászat 130, 140, 327
 csoportszelekció 164
- daغانatfelismerés 236
 defenzív viselkedés 272
 demonstrátor 302–306, 312
 dingalizáció 152
 dingó 37–38, 97, 152–155, 186–187, 199
 divergencia 37–38
 Dollo-törvény 38, 155
 domesztikáció (*lásd* háziasítás)
 dominancia-rangsor (*lásd még* agresszió)
 145–148, 278
 DRD4 (dopaminreceptor) 358–359
- Echinococcus-fertőzés 97
 egocentrikus tájékozódás 248
 egyedfejlődés 35–39
 érzékeny periódusok 328
 „hátratólódás” 207
 korai tapasztalatok 337
 kölyöktesztek 322, 339–341
 mechanisztikus megközelítés 357
 optimális időszak 334
 viselkedése 316–342
 vonzódás és kötődés 335
- egyedfejlődési rekombináció 208–209
 egyedfejlődési szakaszok 317–328
 átmeneti 324
 serdülő 327
 szocializációs 324
 újszülött 323
- egyedi esetek 79
 Egyiptom 175–176, 179
 életkor 73
 elfogadó magatartás 266
 elkerülés 215, 331
 élő környezet 161
 elrejtett tárgyak megtalálása 252
 elvárt kimenetel 257
 elvárt viselkedési válasz 225
 emocionális reaktivitási hipotézis 353
 enhancerek 197
 enkulturáltság 56–57
 epigenezis 56, 223
 epilepsziás roham előrejelzése 237
 epizodikus memória 55
 értékelés (viselkedése) 348–349
 érvényesség (belső/külső) 64
 érzelmi jóllét 107
 érzelmi kapcsolatok 140, 147
 érzelmi szempontok 103
 érzelmi támasz 103
 érzékelés (kogníció) 224
 érzékeny periódus 217–218, 324, 328–334
 eszköz–cél viszonyok 259
 etikai megfontolások 369
 etogram 34, 82, 159
 etokognitív viselkedésmodellezés 48, 57–63
 etológiai megközelítés 243, 261, 347
 exaptáció 40–41
 exonok 197
- fajtahibridek 367
 fajtaspecifikus viselkedésjegyek eltűnése 367
 fajták genetikai rokonsága 189–192
 fajták viselkedési összehasonlítása 74–78,
 277
 fajtársak szaga 240–242
 fajok közötti kommunikáció (*lásd még*
 vizuális kommunikáció) 280–297
 akusztikus 291
 referencialitás 289–291
 falka élete 142

- falkaméret 135, 139, 154
- farkas (szürke farkas –
Canis lupus) 125–127, 128, 130
 energiaigény 165–166
- farkaskarom 157, 198
- felkarcsont hossza 156
- feltétlen inger 25
- felülről lefelé típusú megközelítés 36,
 49–51, 62
- fenotípusos plaszticitás 131, 135, 205, 366
- fenotípusos tulajdonság 204, 221
- fenyegetés 85, 272
- fenyegetés-teszt 275
- félelem 53, 84, 115–118, 216, 293–294,
 333, 341, 354–356
- félelemnélküliség 204
- félénkség 351–353, 357, 360
- féltékenység 311
- figyelem 282
- fiziológiai előnyök (kutya hatására
 embernél) 106
- fiziológiai jelek és a személyiség 360
- fogak 124, 157–159, 199
 vicsorítás 273
- fogságban tartás 138, 147
- földrajzi elterjedés 131–133, 137
 hibridek kutyával 132
 kutyával történeti összehasonlítás
 155–160
 párosodás 148
 szociális rendszer 144, 351
 táplálékrajtás 255
 területi viselkedés 139
 viselkedésközpontú 138
- funkcionális megközelítés 35, 111, 272,
 317
- funkcionális hasonlóság 45, 345
- funkció 35
- független kétutas kategorikus skálázás 84
- fülek 157
 lógó 157
 kinyílásuk 324
- füttylek 234, 297
- gazdatorzítás megfigyeléskor 90
- generációs idő 183, 196, 200
- genetikai bizonyíték 133, 195
 házasítás helyszíne 185
 házasítás ideje 188
 molekuláris óra 182–183
 „ősi” kutyafajták 191
 rokon fajták 189–190
 térbeli genetikai változatosság 184
- genetikai sokféleség 137, 183, 194
- genetikai tényező 23, 25, 102, 211
- genetikai változás 151
- gesztus 32–33, 70–71, 77, 288–291
- gyerekek (és kutyák) 79, 102
- habituáció 151, 233, 347
- hallás 227, 232–234, 324
 iránymeghatározás 232
- harag jelzése 280
- harapás 109–120, 276
 gátolt 273, 325
 játékos 321
- harci kutya 105, 275
- háromutas kategorizáció 84
- határőr kutyák 355
- hatutas választás 237
- hazatalálás 246–247
- házasítás 39, 69, 98, 161–223, 365–366
 alapító populáció 185, 193
 egymást ki nem záró elméletei 203
 emberi evolúció 162–170
 lehetséges helyszínei 185–188
 rókák szelídítése 214
 szaporodási stratégiák 196
 szelekció 194–196
- helyjelzések 245
- heterokronia 206, 208, 210
- hibridizáció 97, 132, 168, 172, 181–184,
 189, 201–202
- homológia 30, 38, 41, 43, 46, 214
- hormonok 211–213, 358
- hosszú fejű kutyák 209

- idegenhelyzet-teszt 264–269
idegi feldolgozás 229, 234
ingerek megkülönböztetése 225–230
ingerfüggő viselkedési modellek 51
ingerhelyettesítés elmélete 25
ingerküszöb eltolódása 274–275
intelligencia 22, 55, 91, 247
intron 126–127, 197
irányító szabályok 318
ivarérettség 196, 327
ivartalanítás 111, 114
- játék 265, 298–302
 jelzése 273
 kutya–ember 283, 301
 kutya–kutya 301
 póza 68
játékosság 350–354
jelzésegység 280–281
jelzések értelme 280, 281
jodopszin 230
juvenilis állapot 206–210
- kandidánsgén-analízis 358–359
kapcsolatkereső magatartás 268
katalizátor hatás (kutyáé) 106–107
kábitószekerkereső kutya 236–237
kennelklubok 189
keresési feladat 29, 81, 251
kerti kutyák 269–270
kerüléses kísérletek 76, 250, 285, 302–303
keverékkutya 77–79, 110, 185, 367
kérdőíves vizsgálatok 104, 114, 279, 348
kétutas választási teszt 32, 42, 70–72,
 77–78, 257, 289, 368
kíváncsiság 76, 204, 349–354
klikker tréning 62
kognitív etológia 20–21
 korai kísérletek 22
 kutya és a „kognitív forradalom” 31
 összehasonlító pszichológia 24
 természetes helyzeteket utánzó
 kísérletek 27
- kognitív megközelítés 31
kognitív modell 58–59
kognitív térkép 55, 246
kojot *lásd* prérifarkas
kommunikáció
 emberrel 77–78
 figyelem 283
 interakció kezdeményezése 282
kondicionálás (*lásd még* pavlovi
 kondicionálás) 26, 29
konvergencia 30, 38, 365
kooperatív vadászkutya 78
kooperáció 308–310
 párhuzamos 310
koponya 43, 130–136, 157–158, 207, 210
 hossza 135–136, 172, 198, 207
 indexe 209
 szélessége 198
korai tapasztalat hatása 329, 337
korcsoportok 95
kóros rágcslás 35
kosfejűség (*clinorhynchia*) 198
kölyöktesztek 322, 338–341
környezeti tényezők 59, 75, 138–140, 334,
 357
 egyedfejlődés 320
 temperamentum, személyiség 357
kötődés 264–270, 335–336
 túlzott 269
közreműködő tényezők 51
közvetett (ultimális) okok 39
kulcs–referencia–instrukció modell 57
kulturális különbségek 76
kulturális-technológiai evolúció 164
kutya–ember koevolúció 163
kutyaabeszéd 296
kutyaevolúció 364
kutya genom 170, 370
kutyaemetések 169, 172, 175–176
küzdőjátékok 321–322
kvantitatív jellegek locusai (QTL-eljárás)
 358

- labirintus 73
- látás (*lásd még* kommunikáció)
- fényerő 230
 - fizikai feldolgozás 228
 - idegi feldolgozás 229
 - látócsík 209, 231
 - összetett képek 231
 - színek 226–230
 - térbeli 229
- leállító szabályok 318
- legkisebb távolság szabálya 251
- lelkiismeret-elmélet 53
- logikai következtetés 255
- lupomorf 46–47
- m**akrozmatikus állatok 224
- marmagasság 128, 130, 200
- mechanizmus 35
- megbékítés 292
- menekülési hajlam 215
- menhelyi kutyák 82, 117, 267
- mentalizáció 51
- mennyiségi leírás 68
- merev nézés 276–277
- merev tartás 277
- mesterséges poligámia 190
- metakommunikáció 299
- metil-p-hidroxibenzoát 240
- méretadatok összehasonlítása 199
- méretcsökkenés 166–167, 173, 195, 200–201
- mímelés 66
- minőségi leírás 65
- mintázatkódolás 85
- miocén kor 124–126
- mitokondriális DNS 168
- modellezés (viselkedésé) 48, 367
- módszertani kérdések 64–92
- morfológiai jegyek 156–160
- morfometriai eltérések kutya és farkas között 198
- morgás 89, 109, 272, 277, 291, 356
- mortalitás 143
- Morton-szabály 292–293
- motoros szinkronizáció 313
- mozgásra való érzékenység 228–231
- mudi 292–294
- munkakutyák 77, 105, 239, 242, 340
- mutatás 32, 42, 71, 87, 209, 288
- távoli visszavett 33
- mutáció 197–201
- szinonim 195
- n**agytermetű kutyák 105, 173, 177, 178, 180
- nem kooperatív fajták 77–78
- nem szinonim mutációk 195
- neofóbia 71, 340, 356
- neolitikus forradalom 169
- neoténia 198, 206–208, 322
- neurotranszmitter 358
- népi fizika 256–260
- népi ismeret/hiedelem 91
- numerikus kompetencia 257
- ny**omkövetés 237, 244
- nyugtató feromon (DAP) 241
- O**kos Hans-hatás 20, 81, 244, 286, 305
- oligocén kor 124
- operáns kondicionálás 36
- osztrenzió 312
- osztott megközelítés 368
- Ö**kológia (csoportban élés) 128
- ölebek 181, 201
- ölő harapás 276
- örkutyák 77
- öröklött mozgásmintázat 58
- „ősi” kutyafajták 191
- összehasonlítás kutya és farkas viselkedése között 159–160
- összehasonlító elemzés 121–160
- Canis* nem evolúciója 122

- csoportban élés ökológiája 128
 kutya–farkas összehasonlítás 155
 rendszertan és földrajzi elterjedés 122
 összehasonlító megközelítés 243
- P**-glikoprotein 197
 parancsértés 80
 parazitaátvitel 97–98
 parszimónia 50–51
 pavlovi kondicionálás 23–28
 pálcikasejtek 227, 229
 páriakutya 59, 137, 151–154
 párhuzamosság 124
 pedagógiai hipotézis 312
 pedomorfia 206–208
 peramorfia 206
 pleiotrópia 211
 pleisztocén 134
 pliocén 124, 126
 pontozásos rendszer 83, 215, 331
 pontszámösszeg-skála 84
 preadaptáció 40
 prérifarkas (*Canis latrans*)
 Canis nem 121–137
 molekuláris óra 182–183
 tinbergeni négy kérdés 37–38
 próba-szerencse megoldás 22–23
 problémamegoldó feladat 27, 81, 249, 287
 progresszív elimináció 251
 promotérek 197
 proximális okok 39
 pszichológiai előnyök (embernél kutya hatására) 106
- r**-stratégia 196
 rangsor 114, 144, 147, 362
 reakciónorma 205, 366
 referenciális jelek 290, 312
 referenciális struktúra 334
 rendőrkutya 240, 244, 302, 340–341, 362
 reprezentációk 48, 51, 56–57, 225, 243, 252
- reproduktív izoláció 163, 172, 191, 201
 régészeti leletek 171–181
 14 000 évnél korábbi 173
 14–12 000 éve 173
 12–10 000 éve 173
 10–8000 éve 174
 8–6000 éve 175
 6–4000 éve 175
 4–3000 éve (i. e. 2–1000) 177
 3–2400 éve (i. e. 1000–400) 178
 2400–1500 éve (i. e. 400 és i. sz. 500 között) 180
 i. sz. 500-tól a jelenkorig 181
 Botai-kutyák 177
 ritualizáció 159–160, 276, 300, 368
 robbanószer-keresés 239
 rókaszelídítési kísérlet 214–221
 domesztikáció 220–221
 egyedfejlődés 217
 kiindulási állatok 216
 szaporodási viselkedés 218
 rokonfelismerés 241
 rövidorrúság 157, 210, 213
 Runx-2 allél 198
- stressz 108, 115, 117, 138, 212, 264, 241
 csökkentése 108
 szintje 117
- szabálykövetés 253
 szabályozott megfigyelés 68
 szagazonosítás 237, 239
 szaginger 234–242, 319, 329
 szagok kategorizálása 238
 szagok keresése/megtalálása 236–238
 szaktudás 313
 szaporodási stratégia 196
 szándék 301
 származtatott személyiségvonások 349–350
 szekvenciális változások 159
 szelekció 37, 39, 77, 194, 203, 205
 destabilizáló 220

- diszruptív 196
 egyéni 170
 irányító 194–195
 mesterséges 196, 322
 populációs 170
 relaxált 193–195
 szelektálás viselkedésre (rókák) 214
 szelektív tenyésztés 181
 szelídség 121, 196, 204–220, 356
 szem (*lásd még* látás)
 szem kinyílása 217, 319
 szemátmérő 228
 személyiség 343–364
 funkciója 351
 megalkotása 349
 típusai 344
 szemkontaktus 279, 285, 312, 330
 szenzitivizáció 347
 szeparációs stressz 264, 268–269
 szociabilitás 350–351
 szocializáció 56, 324
 elsődleges 324
 másodlagos 324
 optimális ideje 334–335
 periódus 324
 viselkedés egyedfejlődése 324–327
 szociális befolyás 308
 szociális célszerűség 310
 szociális inger 26, 115, 215, 330
 szociális izoláció 324, 327
 szociális kogníció 262–316
 szociális kompetencia 310–315, 357
 szociális megerősítés 73
 szociális preferencia 71
 szociális tanulás 302
 szociális tapasztalat 26, 102, 114, 269,
 327, 332–341
 hiánya 337
 szorongás 266
 subjektív tudati állapot 44
 T-mintázat 86
 tabutréning 52
 taníthatóság 91, 203–204
 tanulás
 agresszív viselkedés 276
 egyszerű 22
 révén módosított mozgásmintázat 58
 szociális 302
 tanult tehetetlenség 24–25
 táplálékelkerülés 52–54
 táplálékmegosztás 59, 149, 263, 274, 325
 táplálkozási szokások 154, 128, 141
 tartalom és működés 54
 tárgyak hurcolása 321
 tárgyak rázása 321
 tárgyállandóság 50, 79, 253, 256
 társas jelzés 255
 társakutya 94–95
 társállatvonzódási skála 265
 társsal kapcsolatos kockázat 111
 társállatkedveltségi skála 265
 társállatkötődési skála 265
 teherhordó kutyák 178
 tekintetváltás 255, 282, 312
 temperamentum (*lásd még* személyiség)
 flegmatikus 23, 344
 kolerikus 23, 344
 melankolikus 23, 344
 szangvinikus 23, 344
 terelőkutyák 77, 181
 tereptárgyak 246
 természetes anyagok szagának felismerése
 240
 természetes kísérletek 68
 testméret/szemátmérő 228
 tesztsorozat 347
 térbeli tájékozódás 244–249
 tippelő–tudó kísérlet 287
 tiroid anyagcsere 212
 tiroxin 211–213
 trijód-tironin 212

- ugatás** (*lásd még* akusztikus kommunikáció)
 159–160, 207, 291
 kommunikációs szerepe 292–296
 kontrollálhatatlan 35
 új fenotípusos jellegek 197–214
 heterokronia 206
 hibridizáció 201
 irányító szelekció 203
 korreláció 210
 mutáció 197
 újszülöttkor 323
 ultrahang 227, 232
 útlevegás (rövidítés) 248
- üdvözlés** 264, 267, 271
 üldözés 273–277, 350
 ütés 52–54, 109–110
- vadászat** 77, 98, 105, 140, 167, 327
 képesség 90
 kooperatív 251, 301, 308
 vizslák 78, 276
 vakvezető kutya 263, 337, 341
 változó számú tandemisméltlódések 198
- váratlan kimenetel 257
 városi kutya 102, 104, 250, 327
 versenyzés (kutyákkal) 95
 veszélyes kutyák 111–112
 vetélkedés 270–279
 agresszió osztályozása 272
 agresszív magatartás etológiai leírása
 273–274
 csökkent agresszió 274
 reakció emberi agresszióra 275
 tanulás szerepe 276
 viselkedés modellezése 48–57
 viselkedéses relaxáció 336
 viselkedési fenotipizálás 65
 viselkedési képesség 155, 310, 318–319
 viselkedési sémák 58
 viselkedésjegyek 347, 355, 367–368
 viselkedéskódolás 84, 349
 viselkedésteszték 347–351, 369
 vokalizációk (*lásd még* ugatás) 291
 vonatkoztatási rendszer 57, 61
 vonzódás 264–269, 330, 335
- wisconsini általános tesztelő rendszer 245